

IN MEMORIAM – INGO GLASS (09.IV.1941 – 27.X.2022)

Ingo Glass a fost pentru toți cei care l-au cunoscut un model de învingător, un exemplu de „nerenunțare”, un campion al optimismului și expresia debordantă a unei energii mobilizatoare. Timpul radical pe care l-a traversat i-a impus de multe ori alegeri aparent fără întoarcere, dar a reușit de fiecare dată să construiască punți peste canioane, să-i adune pe oamenii din jurul său și să deschidă perspective spre lumi cu uși ferecate.

S-a născut la Timișoara în 9 aprilie 1941, într-o familie de șvabi bănățeni, în anii incerți ai războiului, ai unui conflict mondial care a dus dincolo de linia frontului confruntările naționale și rasiale, poate tocmai din această cauză a căutat toată viața, înțelegerea și optimismul oamenilor. Banatul copilăriei sale cu români, germani, sârbi, maghiari, evrei, se manifesta ca un loc al împletirii graiurilor din câmpia dunăreană, dar pentru regimul totalitar impus la est de Cortina de fier, diversitatea era dușmănoasă, iar multiculturalitatea era periculoasă. Cu toate acestea, atunci când povestea despre anii copilăriei petrecute la Lugoj, în apropierea bunicilor materni, o scânteie luminoasă îi însoțea fiecare cuvânt, iar prin mimica feței și

gesturi largi zugrăvea amintirile unei copilării ideale. L-am însoțit la Lugoj cu o expoziție aniversară în 2017 și i-am văzut bucuria sinceră a reîntâlnirii cu locul visurilor sale, cum din mici detalii recompunea vechea stradă, vechea casă, nu doar a lor, ci și a vecinilor de la care a învățat limba maghiară sau a prietenilor apropiați. În acest cadru o serie de obiecte discrete din atelierul de artist au început să primească semnificație, să-și descopere povestea din spatele aparențelor. Un mulaj experimentat și coordonat de profesorul Elisabeth Popper prin 1954 a devenit o poveste despre emoții adolescente și amintiri vii legate de povețele primului profesor de sculptură. Așa a îndrăznit să-și înfrângă timiditatea și să se înscrie la arte, la Cluj, chiar dacă avea un dosar *nesănătos*. Am înțeles atunci că pentru Ingo Glass arta a fost un adevărat refugiu, o trecere în altă dimensiune în care suspiciunile regimului politic pentru activitatea tatălui sau a bunicului nu mai contau, în care originile erau lăsate în urmă și fără urme. A mărturisit în una din serile petrecute împreună că s-a simțit la Cluj mai liber decât în Banat, dar că și-a dorit să lase trecutul și mai în spate prin stabilirea la Galați, după absolvirea universității. Motivația oportunității participării la inițierea unui muzeu de artă contemporană și obținerea stabilității familiei l-au îndemnat pe drumul dunărean, dar într-un moment de relaxare spunea că la Galați s-a simțit cu adevărat împlinit și nesupravegheat și atunci a *îndrăznit să privească cu fața în soare*. Rezultatul îl vedem în *Septenarius*, un proiect de toată frumusețea, cu o dinamică și un avânt tineresc, în care și-a închipuit Dunărea ca o coloană vertebrală a legăturilor culturale europene, a circulației, o odă a bucuriei *avant la lettre* intonată peste propaganda comunistă. S-a bucurat să se implice în programele artei recente, și astfel, după cum spunea, i-a cunoscut și pe *gibonii* de la București și s-a integrat în noua tendință favorizată de dezghețul ideologic. A simțit tot mai acut încorsetările regimului comunist, iar cererile de plecare în Occident i-au fost refuzate sistematic, până la îndrăznețul interviu anticomunist publicat în 1979.¹ Își amintea cu umor momentul când a fost convocat la securitate, emoția pregătirii unui mic bagaj cu lucruri elementare, dar surpriza a fost că în locul presupusei detenții a primit, în schimb, vestea posibilității de a pleca în Germania. A mărturisit că până la plecarea din țară i-a fost frică și că nu a închis un ochi pe tot drumul cu trenul până în Austria, s-a temut pentru el și mai ales pentru familie. Din presiunea momentelor plecării, a renunțării la tot de aici, pentru libertatea de dincolo, și din înțelegerea dramei dezrădăcinării s-a născut și inspirația pentru monumentul pe care l-a creat după 1989 la Timișoara, un monument ca o ușă care se deschide, ca o deschidere spre un orizont optimist al unui nou început – *mi-a fost foarte simplu să-l fac pentru că am înțeles*.

---

¹ Paul Lendvai, *Rumänien: Sozialismus beginnt dort, wo das Fleisch verschwindet* în *Die Presse. Una abhängige zeitung für Österreich*, 22/23 iulie 1978.

Stabilirea la München a fost un restart cu toate greutățile de rigoare, dar munca asiduă pe mai multe planuri îl ajută de depășească provocările pe care le-a înțeles ca o manifestare oportună pentru inspirație și creație. Într-una din zilele de documentare am analizat împreună lucrarea *Quadratur* (Oberhausen, 1980), primul monument de anvergură din lumea liberă; îl vedeam ca o continuare a unor idei de la Galați, dar Ingo l-a descris ca pe un reper după care stabilitatea vieții i-a revenit la normal. Dincolo de sculptură, de spații pozitive și spații negative l-a conturat cu descrieri legate de membrii familiei, iar echilibrul în patru părea un proiect de stabilitate și perspective optimiste pentru cei dragi. Integrarea în lumea artistică germană nu a fost ușoară și menționa tot timpul importanța experienței expoziționale de muzeograf dobândită în România. A știut să-și cultive și să-și păstreze prietenii în toate locurile prin care a trecut,² așa a reușit să se implice atunci când a avut ocazia într-o serie de schimburi expoziționale cu artiști din toată Europa, a întins punți între Germania, Austria, România, Ungaria și Polonia. În lumea aflată în schimbare proiectul deschiderii dunărene a continuat cu *Alfa&Omega* (Dunaujvaros, 1987), *Poartă spre Rhön* (Hünfeld, 1987), *Piramida soarelui* (Galați, 1991), *Piramida contraforturilor* (Neu-Ulm, 1993-1998) și *Poartă spre Serbia* (Timișoara, 1992), iar ceea ce părea imposibil pentru începuturile din 1976, de la Galați, s-a dovedit treptat o realitate a timpurilor recente.

A fost un fin observator al lumii românești, cu ochi din exterior și interior în același timp, s-a simțit permanent legat de artiștii din țară și a căutat să-i întâlnească pe cei care expuneau în străinătate. A susținut prin diverse proiecte expozițiile artiștilor români în străinătate, a deschis porți pentru arta românească fiind încrezător și cunoscător al potențialului pe care îl au moștenitorii direcți ai lui Brâncuși. Din acest sentiment a conturat și teza de doctorat susținută în România despre influențele operei lui Constantin Brâncuși în sculptura contemporană,³ ceea ce l-a transformat într-un extrem de performant și profesionist promotor cultural al țării.⁴ Cu realizarea *Monumentului DADA* de la Moinești (1996) l-a readus pe Tristan Tzara în România și l-a refixat în mentalul colectiv al locului, dar și în conștiința unor personalități

² Sunt cunoscute relațiile de prietenie și întâlnirile cu artiști din diverse spații culturale, precum: Max Bill, Eugen Gomringer, Norbert Kricke, Daniel Spoerri, Niki de Saint Phalle, Jean Tinguely, Josef Linschinger, Gentulio Alviani, Rupprecht Geiger, Günter Grass, Heinz Mack, Günter Uecker, János Megyik, István Haász, Ștefan Bertalan, Constantin Flondor, Diet Sayler, Péter Jecza, Patriciu Mateescu, Ștefan Sevastre, Liviu Stoicoviciu, Liviu Russu, ș.a.m.d., menționați prea puțini din cei care trebuiau menționați!

³ Glass Ingo Gerhard, *Constantin Brâncuși și influența sa asupra sculpturii secolului al XX-lea / Constantin Brancusi und sein Einfluss auf die Skulptur des 20. Jahrhunderts*, Editura Vinea, București, 1998.

⁴ Tudor Octavian, *Un ministru al sculpturii românești în Germania*, în *România Liberă*, 15 august, București, 1994.

culturale și artiști de reper ai lumii contemporane. Toate aceste eforturi le-a făcut pentru viața culturală a României, pentru stimularea reconectării acestui spațiu la dinamica culturală europeană.

Odată cu conturarea sintezelor sale dintre formă și culoare care l-au consacrat în lumea artei concrete a simțit nevoia unei largi prezentări nu doar la München, Köln, Paris, Budapesta, Amersfoort, Vaterstetten, Ingolstadt etc, ci a dorit neaparat să adauge și Timișoara, București, Cluj-Napoca, Brașov, Bistrița, Chișinău ș.a.m.d. Ce reacții au fost față de concretețea geometrică a artei sale? Sorina Jetza spunea: „Zâmbesc și acum amintindu-mi surpriza pe care am avut-o când Ingo mi-a predat materialul expozițional. Cele vreo 20 de sculpturi ce urmau a fi expuse le adusesse într-un mic pachet. Erau plăci din aluminiu bidimensionale, pătrate, rotunde și triunghiulare, a căror asociere față de culorile primare era constantă. Expoziția s-a constituit sub ochii mei fascinați de mirajul generării tridimensionalității. Era expresia elocventă a noii sale practici sculpturale, care realiza configurarea spațiului prin mișcarea planurilor și intersectarea lor felurită. Galeria se transforma pe nesimțite într-un laborator unde proteismul unei imaginații constructoare fără margini plia și deplia formele ce nășteau artă”.⁵

A fost o oportunitate să-l întâlnesc în anul 2014, când Clubul Lions din Bistrița l-a invitat prin intermediul prietenului Peter Marikuza cu o expoziție concomitentă la Galeria Uniunii Artiștilor Plastici și respectiv la Complexul Muzeal Județean Bistrița-Năsăud. Îi cunoșteam lucrările și inspirat de momentele pregătirii expoziției am făcut un text pe care i l-am trimis pe email să văd dacă se potrivește să-i însoțească lucrările din catalogul pe care urma să-l facem la Bistrița. Așteptam să primim un scurt text din partea artistului, dar m-a sunat direct cu un entuziasm nemaipomenit, fiind plăcut impresionat de modul în care îi sunt prezentate lucrările și mi-a acordat mână liberă pentru realizarea catalogului de expoziție. În ciuda problemelor de deplasare pe care le avea deja și a programului medical extrem de exact ne-am întâlnit zilnic în perioada cât a stat la Bistrița. Ne-a vizitat o lună mai târziu când veniserăm la Székesfehérvár într-un schimb cultural și a insistat să ne mai vedem la Oradea în toamna aceluiași an împreună cu profesorul univ. dr. Aurel Chiriac, așa s-a conturat oportunitatea studierii operei sale mult mai amănunțit decât mă gândisem vreodată.⁶ Nu bănuiam atunci cât de mult urma să datorez acelor întâlniri și nici nu

⁵ Sorina Jecza, *Periscop. Ingo Glass, Răsăritul artei*, în *Observator Cultural*, Nr. 1134 / 11.11.2022 la adresa: <https://www.observatorcultural.ro/articol/periscop-ingo-glass-rasaritul-artei/>

⁶ Vasile Duda, *Ingo Glass – formă, culoare, lumină, spațiu*, Editura Charmides, Bistrița, 2019. Conținutul lucrării s-a materializat în cadrul unei cercetări de doctorat în domeniul artelor vizuale – istoria și teoria artei, susținută la Facultatea de Arte și Design din cadrul Universității de Vest din Timișoara cu coordonarea științifică a profesorului universitar dr. Aurel Chiriac.

reuşeam să intuiesc pe deplin perspectivele care se deschideau. Vizitele de lucru s-au confundat de atunci cu nevoia revederii din prietenie, iar pe lângă schimbul des de emailuri s-au adăugat convorbirile telefonice de duminică seara de la ora 20. Am fost ghidat să descopăr locația unor lucrări din taberele începute în România ori lucrări recente din Germania și Ungaria, să-mi împărtășească, în serile de vară petrecute pe balconul din curtea interioară a atelierului, istoria lucrărilor și indecizia unor întrebări la care mai căuta răspunsuri. Prezența unor expoziții de anvergură, a unor artiști reprezentativi, au fost de mai multe ori pretextul unor invitații să revenim la Budapesta, la Ingo și Ursula. Lumea atelierului de creație, ordonată și ticsită cu lucrări, machete ori cataloage și albume reprezentative de artă, a devenit ad-hoc spațiu de cazare, dar s-a dovedit o lume fascinantă din care se putea descoperi din interior universul din care s-a născut lumea concretă a triunghiului galben, a pătratului albastru și a cercului roșu, o lume imaculată, croită pentru perfecțiunea viitorului.

Teoria Glass, a relației dintre formă și culoare, s-a adăugat la teoria Kandinsky și Itten, iar provocarea lansată de Peter Volkwein, directorul Muzeului de Artă Concretă din Ingolstadt în cuvântul rostit la expoziția din 1998 pune istoria artei în căutarea unor răspunsuri, alegeri, argumentări și comparații cu reale urmări pozitive pentru teoria artei contemporane. Acum opera artistului a devenit independentă de personalitatea celui care a conturat o nouă direcție în arta concretă de la finalul mileniului doi și își urmează cursul în universul vizual al omenirii.

Ultimul monument al artistului *Răsăritul soarelui* a fost dezvelit la Reșița în 2021, iar Uniunea Artiștilor Plastici din România i-a acordat *Premiul pentru diaspora al anului 2020*,⁷ prezența sa în universul artei recente românești s-a resimțit chiar și în ultimii ani ai vieții pentru că și-a dorit permanent să fie aproape de cultura acestor locuri, fiind concomitent parte a artei europene și universale.

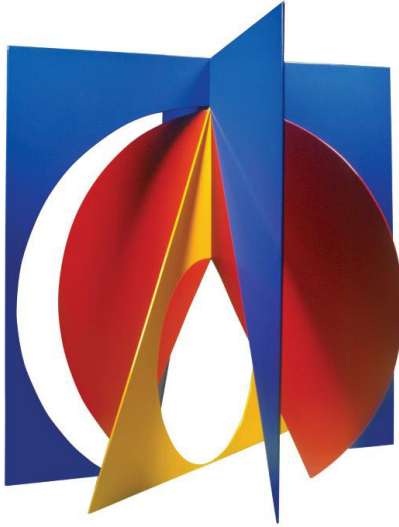
Ingo Glass s-a așezat acum la masa tăcerii cu Constantin Brâncuși ca să descifreze geometria esențializată a formelor, iar lucrările sale își continuă misiunea și viziunea prin muzeele lumii.

VASILE DUDA

*Inspector de specialitate, Inspectoratul Școlar Județean
Bistrița Năsăud, Istoric de artă, Primăria Bistrița*

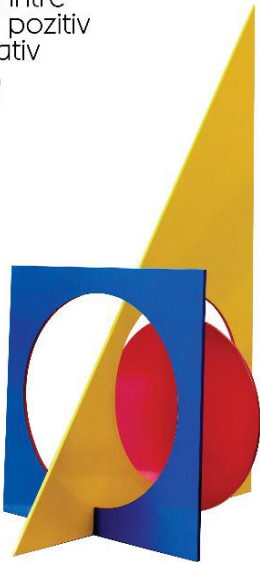
---

⁷ Ilustrația materialului a fost utilizată la ceremonia de decernare a premiului Uniunii Artiștilor Plastici din România și face parte din colecția artistului.

Dinamica formelor
și culorilor de bază
aluminiu 4 mm
40x40x40 cm

Dialog între
cercul pozitiv
și negativ
aluminiu 7 mm
120x60x60 cm

Poarta
Bauhausului
aluminiu, 7 mm
120x60x60

IN MEMORIAM – INGO GLASS (09.IV.1941 – 27.X.2022)

